

Könyvtári trendjelentések 5.

KÖNYVTÁRI RENDEZVÉ- NYEK:

PROGRAMOK, KÉPZÉSEK

2015–2021

TARTALOM

1. A könyvtári programok, képzések számának alakulása	1
2. Az eseményeken részt vevők számának alakulása	2
3. Rendezvénytípusok a könyvtárakban	4

A *Könyvtári rendezvények: programok, képzések* című riportban röviden bemutatjuk a könyvtári programok és képzések változásait 2015-től 2021-ig az országos könyvtári statisztika (OSAP 1442) adatai alapján. A riport három alpontra ismerteti a könyvtári rendezvényekhez kapcsolódó trendek alakulását:

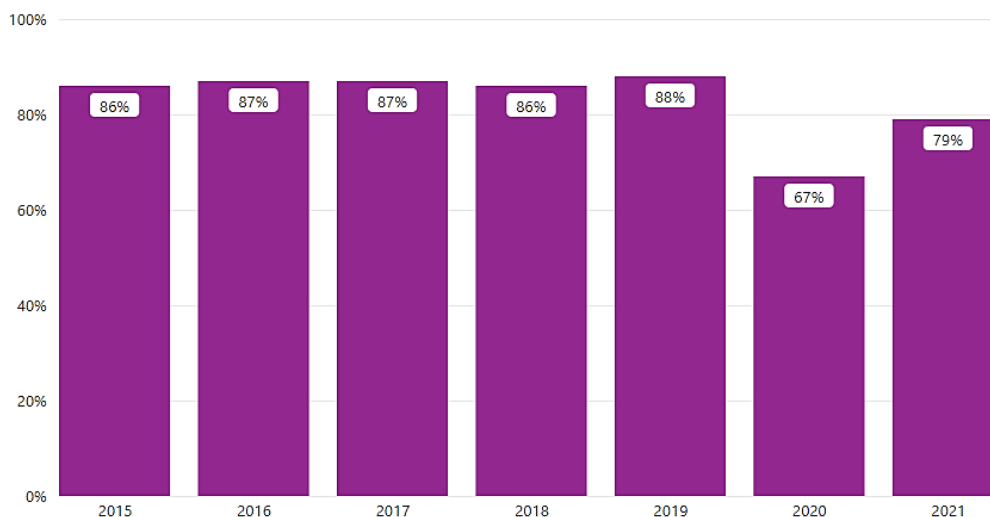
1. A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK, KÉPZÉSEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

A könyvtárak napjainkban egyre inkább közösségi térként, könyvtári események helyszínként is funkcionálnak, ahol a látogatók a dokumentumok mellett változatos kulturális programkínálattal találkozhatnak. A könyvtári rendezvények és azok résztvevőinek számát a statisztika 2006 óta méri. A könyvtári statisztikai adatlap útmutatója¹ szerint könyvtári rendezvény a könyvtár által szervezett, saját terein vagy külső helyszíneken saját forrásból megvalósított esemény. Az akár többnapos, de

1. a könyvtári programok, képzések számának alakulása;
2. az eseményeken részt vevők számának alakulása;
3. rendezvénytípusok a könyvtárban.

egybefüggően megtartott, azonos című vagy témájú rendezvények (például konferencia, vándorgyűlés) egy programnak veendő, viszont külön számítandók az időközönként megrendezett, közös címen futó sorozat programjai, például a nyolc alkalomból álló foglalkozássorozat. A riportban a könyvtári rendezvény és a könyvtári esemény fogalmat szinonimaként, gyűjtőfogalomként használjuk. A 2021. évi országos statisztikai adatlaphoz igazodva a rendezvényeket két típusra, könyvtári programra és képzésre bontjuk, ahol ezt a rendelkezésre álló adatok lehetővé teszik.

Az adott évben rendezvényt szervező könyvtári szolgáltatási pontok arányának alakulása

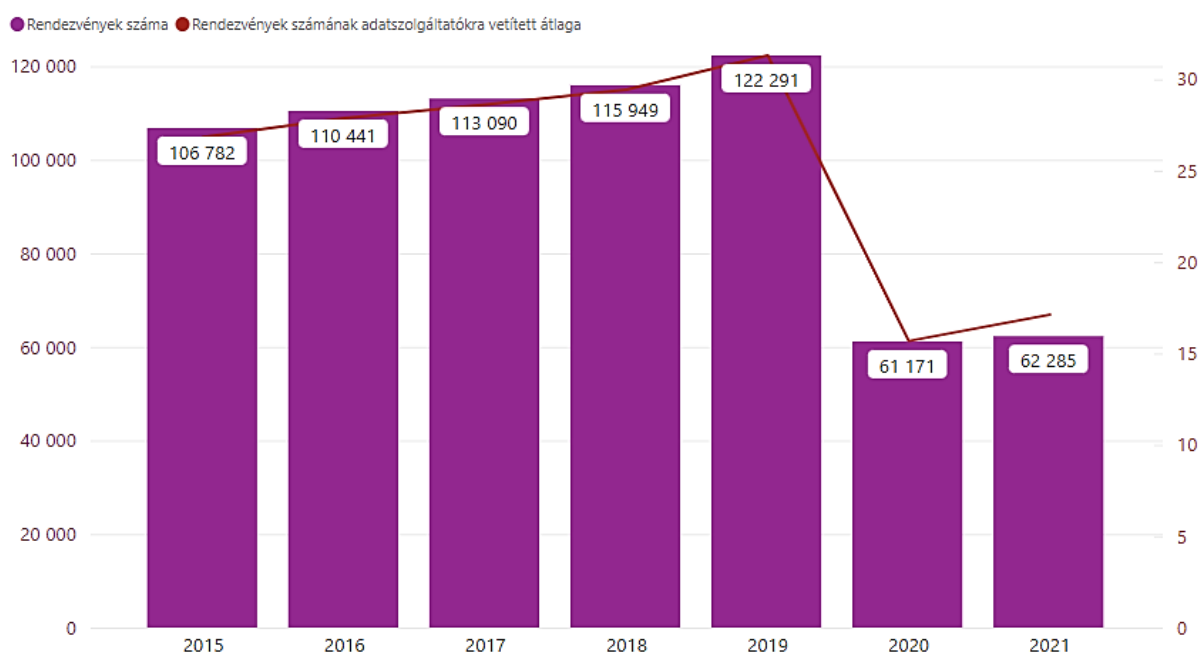
1. ábra: Az adott évben rendezvényt szervező könyvtári szolgáltatási pontok arányának alakulása

¹ Az OSAP 1442 2020 útmutatója szerint:
https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/statkiv20vegl_0_0.doc

2015-ben a könyvtári szolgáltatási pontok 86%-a, 2019-ben 88%-a tartott legalább egy rendezvényt. Az enyhe emelkedést 2020-ban nagy visszaesés követte: ekkor mindössze az adatszolgáltatók 67%-a szervezett eseményt (1. ábra). 2021-ben újabb emelkedés indult. A könyvtári programok és képzések, tréningek száma 2015-től 2019-ig folyamatosan növekedett. Míg 2015-ben mintegy 107 ezer könyvtári rendezvényen vehettek részt az érdeklődők,

addig 2019-re ez a szám több mint 15 ezer rendezvénnel nőtt (122 291 eseményre). 2020-ban és 2021-ben a pandémia miatt az online programok és képzések is beleszámítottak a rendezvények számába. Ennek ellenére az események száma a korábbi évek kevesebb mint a felére csökkent, 61 171-re (2. ábra). 2021-ben az előző évhez képest 1114 eseménnyel tartottak meg többet. Míg 2015-ben egy szolgáltatási pontra átlagosan 26,8, 2019-ben 31,3, addig 2021-ben 17,1 esemény jutott.

A könyvtári rendezvények (programok és képzések, tréningek) számának alakulása

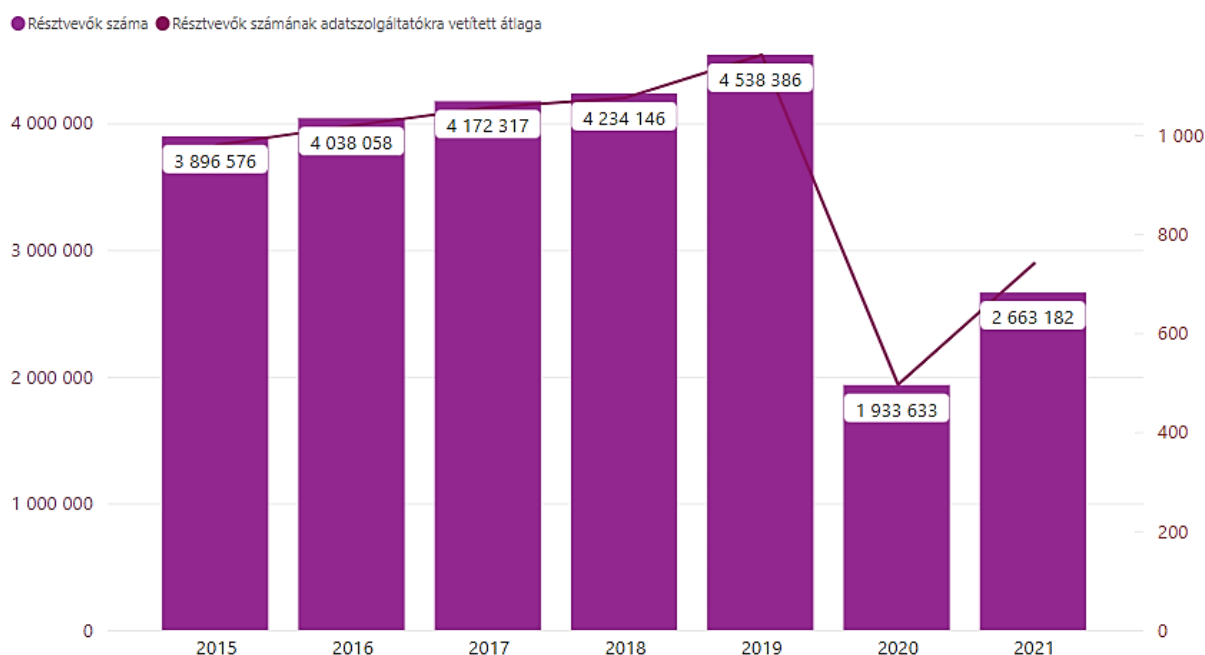
2. ábra: A könyvtári rendezvények (programok és képzések, tréningek) számának alakulása

2. AZ ESEMÉNYEKEN RÉSZT VEVŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

Az események számának emelkedése bővülést hozott az egyes települések kulturális kínálatában a 2015-től 2019-ig tartó időszakban. Ekkor nemcsak az események száma, hanem az azokon részt vevők száma is dinamikus növekedett. Az országban 2015-ben még mintegy 3,9 millió fő vett részt könyvtári rendezvényen, 2019-ben már több mint 4,5 millióan tettek

így. 2020-ban a kényszerű zárvatartás és a járványügyi óvintézkedések (például távolságtartás) miatt nagyrészt csak online térben lehetett rendezvényeket tartani. Annak ellenére, hogy ebben az évben a résztvevők számába az online programokat, képzéseket választók is beletartoztak, a látogatók száma így is nagymértékben csökkent (3. ábra). 2021-ben viszont ismét emelkedni kezdett a résztvevők száma.

A könyvtári rendezvényeken részt vevők számának alakulása

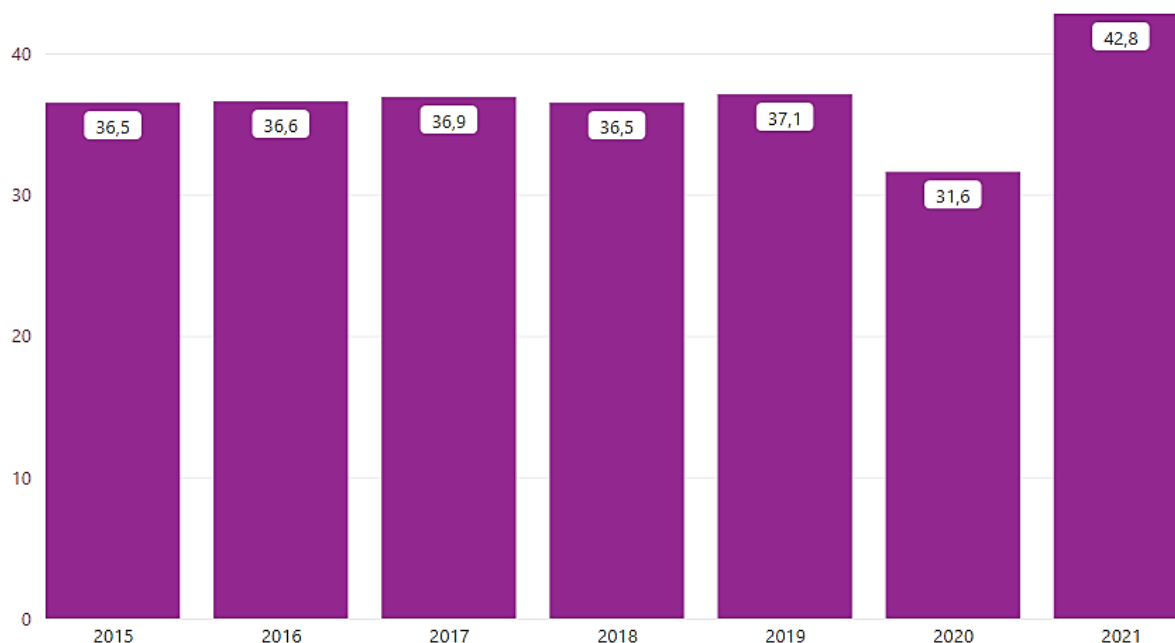

3. ábra: A könyvtári rendezvényeken részt vevők számának alakulása

Az egy rendezvényre jutó látogatók száma a 2015-től 2019-ig tartó időszakban enyhe emelkedést mutat: 2015-ben átlagosan 36,5 fő, 2019-ben 37,1 fő volt résztvevője egy könyvtári eseménynek (4. ábra). Ez az érték 2020-ra

nem csökkent olyan nagy mértékben (31,6 fő), mint a résztvevők összesített száma. 2021-ben pedig emelkedés tapasztalható, átlagosan 42,8 fő látogatott el egy könyvtári eseményre.

Az egy rendezvényre jutó résztvevők száma

4. ábra: Az egy rendezvényre jutó résztvevők száma

3. RENDEZVÉNYTÍPUSOK A KÖNYVTÁRAKBAN

Az országos könyvtári statisztikai adatlap az elmúlt hét évben háromféle módon, háromféle bontás szerint gyűjtötte a könyvtári rendezvényekről szóló adatokat. 2015 és 2017 között a programok és a képzések számát egyben, hat külön típusba (kiállítások; kulturális, közművelődési, közösségi rendezvények; használóképzést szolgáló alkalmak; olvasáskultúra-fejlesztő programok; digitáliskompetencia-fejlesztő események; egyéb rendezvények) sorolva kellett megadni. 2018-ban és 2019-ben a hat rendezvénytípus kiegészült egy hetedikkel:

a konferenciák számát külön sorban volt szükséges jelenteni. Az alábbi, 5. ábrán a konferenciákat a 2018–2019-es években az „egyéb” kategóriába soroljuk, hogy a korábbi évekkel azonos bontásban lehessen az adatokat szemléltetni. 2020-ban több változás is történt a rendezvényekről szóló adatok szolgáltatásában. Egyrészt a rendezvényeket két nagy csoportba (programok és képzések) volt szükséges bontani, majd az ezekbe a csoportokba tartozó eseményeket többféle szempont szerint kellett besorolni. Idősbora a típusok és a besorolás logikájának megváltozása miatt a 2015 és 2019 közötti adatokat lehet állítani, ezért a 2020-as és 2021-es adatokat külön diagramon ábrázoljuk.

Könyvtári rendezvények száma típusok szerint 2015 és 2019 között

5. ábra: Könyvtári rendezvények száma típusok szerint 2015 és 2019 között

2015 és 2019 között a könyvtári szolgáltatási pontokon a legnagyobb arányban kulturális, közművelődési, közösségi rendezvényeket szerveztek. A számuk ebben az időszakban folyamatosan nőtt. Míg 2015-ben 33 587 ilyen jellegű eseményt kínáltak, addig 2019-ben már 42 396-ot (5. ábra). A második legnagyobb csoportba az „egyéb”, más kategóriába nem sorolható rendezvények tartoznak, amelyekhez

tehát a 2018–2019-es időszakban a konferenciákat is besoroltuk. A konferenciák kategóriájába a meghatározott témában, kijelölt előadókkal megszervezett tudományos tanácskozások, értekezletek tartoznak.² Nagyfokú emelkedés tapasztalható még az olvasáskultúra-fejlesztő programok és képzések, valamint a digitáliskompetencia-fejlesztő események számában. Olvasáskultúra-fejlesztő prog-

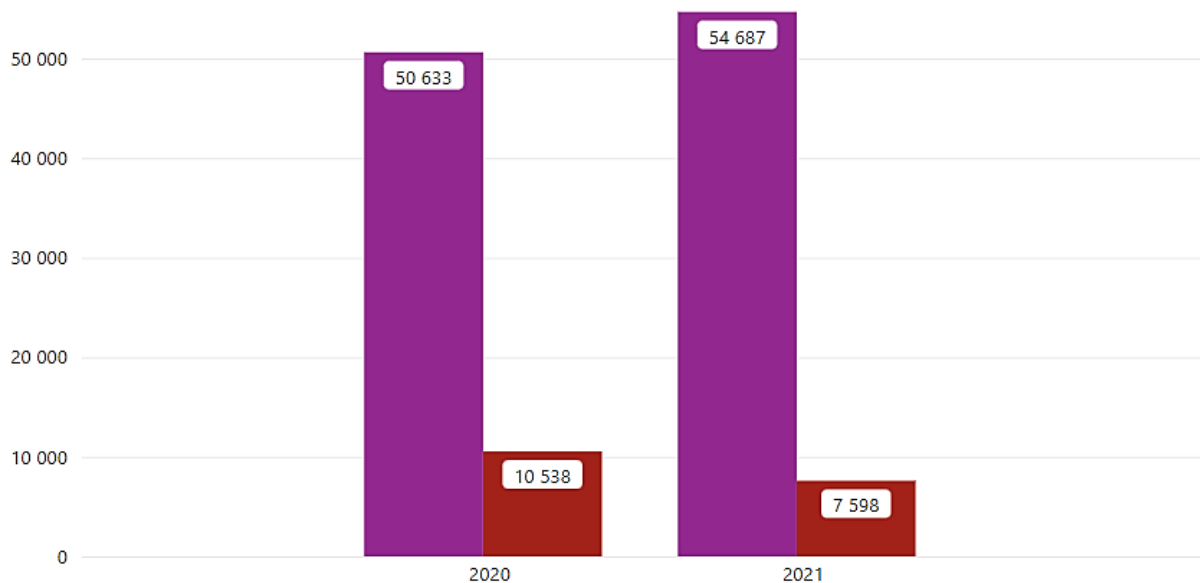
² Az OSAP 1442 2018 útmutatója szerint:
<https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/2018.doc>

ram például az író-olvasó találkozó, a felolvasás vagy a mesedélután. A digitáliskompetencia-fejlesztő programhoz az adatszolgáltatók többek között a számítástechnikai eszközök és az internet használatának könyvtári fejlesztését sorolhatják.³ Stagnálás a kiállítások számában látható. Csökkenést mutat ellenben a

használóképzést szolgáló alkalmak száma. Az országos statisztikai adatlap útmutatója szerint⁴ a használóképzést szolgáló alkalmak közé sorolható a könyvtári szolgáltatások használatának tanítása, például a könyvtárbemutató vagy a használóknak szánt webes szolgáltatásokat ismertető alkalom.

A könyvtári programok és képzések, tréningek összesített száma 2020-tól

● Könyvtári programok száma ● Képzések, tréningek száma

6. ábra: A könyvtári programok és képzések, tréningek összesített száma 2020-tól

2020-ban a rendezvények 82,7%-a program (50 633), 17,2%-a képzés és tréning (10 538) volt (6. ábra). A programok között több mint 3 000 vetélkedő, verseny, mintegy 3 000 kiállítás és csaknem 1 000 konferencia, workshop volt. A többi, csaknem 44 ezer program ezekbe

a kategóriákba nem sorolható be. A képzések nagyobb része (9 277) nem akkreditált volt 2020-ban. 2021-ben a programok aránya az összes rendezvényen belül még inkább nőtt (87,8%-ra). A típus szerinti megoszlások 2020-hoz hasonlóan alakultak.

³ Az OSAP 1442 2017 útmutatója szerint: <https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/2017.doc>

⁴ Uo.

KÉSZÍTETTE

Békésiné Bognár Noémi Erika

OLVASÓSZERKESZTŐ

Szabó Piroska

FELELŐS KIADÓ

Szüts Etele
igazgató
Könyvtári Intézet

A KÉZIRAT LEZÁRÁSA

2022. november 15.

2015–2021 (2022. évi szám)

ISSN 2939-743X

